

11.12.2017.

Б
Р
О
Ј

12

БИЛТЕН

**ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА
И СТРУЧНА СЛУЖБА ЈАГОДИНА**

САДРЖАЈ БИЛТЕНА

СТОЧАРСТВО

- ГЕНЕТСКА СЕЛЕКЦИЈА (II део) (стр. 3-4)
- Дипл.инж. Драган Јаковљевић
- ПРИВРЕДНИ ЗНАЧАЈ ПЧЕЛАРСТВА (стр. 4-5)
- Дипл.инж. Верица Лазаревић

РАТАРСТВО И ПОВРТАРСТВО

- ОБРАДА ЗЕМЉИШТА (стр. 6)
- Дипл.инж. Миланка Миладиновић
- ЕЛЕМЕНТИ У БИЉНОЈ ИСХРАНИ И ЊИХОВА УЛОГА (стр. 7)
- Дипл.инж. Миодраг Симић
- УСЛОВИ УСПЕВАЊА ШПАРГЛЕ (стр 8-9)
- Дипл.инж. Драган Мијушковић

ВОЂАРСТВО И ВИНОГРАДАРСТВО

- РЕЗИДБА РЕМОНТАНТНИХ (ДВОРОДНИХ) СОРТИ МАЛИНЕ (стр. 11)
- Дипл.инж. Дејан Јоцић
- СТОНЕ И ВИНСКЕ СОРТЕ ГРОЖЂА-РАЗЛИКЕ У АГРОТЕХНИЦИ (стр. 12)
- Дипл.инж. Игор Андрејић
- САДЊА БОРОВНИЦЕ (стр. 13)
- Дипл.инж. Ивана Глигоријевић

ЗАШТИТА БИЉА

- ПРОБЛЕМИ У ПРОИЗВОДЊИ У 2017-ој ГОДИНИ
- Дипл.инж. Љиљана Јеремић (стр. 14-15)

АГРАРНА ПОЛИТИКА

- IPARD (стр 9-10)
- Дипл.инж. Мира Миљковић
- ЗАДРУГАРСТВО
- Дипл.инж Ружица Ђукић (стр.16-17)

АГРОПОНУДА

ЦЕНЕ ВОЂА И ПОВРЂА ПРЕУЗЕТЕ ИЗ СТИПС-а

СТОЧАРСТВО

ГЕНЕТСКА СЕЛЕКЦИЈА (II део)

Типизирање женских грла

И код женских грла може се рачунати са сличном тачношћу предвиђања. То би на супрот педигрејској приплодној вредности из досадашњих конвенционалних оцена, било значајно побољшање од користи за фармере. Висока поузданост приплодних вредности женских грла у раном узрасту имала би додатни утицај на избор биковских мајки. Њихова прецизнија оцена од посебног је значаја такође за грла која се користе у биотехнологији као што је ембриотрансфер, како са становишта избора крава донора тако и оцене и избора њихових потомака. Типизирање женских грла пружа и могућност да се на фармама крава које су до сада биле мало активно укључене у процесу одгајивања. Произвођачи би овај поступак користила да би рангирала краве унутар стада за циљно парење и да раније оцене потенцијал телади. Шанса да се и за младе јунице рано одреде поуздане одгајивачке вредности елиминисаће ризик да се гаје и у приплод укључе генетски мање вредна грла.

Савези одгајивача у појединим земљама нуде својим произвођачима члановима коришћења ЛД чипа по ценовно повољним условима за типизацију женских грла у својим стадима, те се поступак у последње време интензивно користи. Тако се у САД-у месечно типизира преко 5000 грла, у Француској се рачуна да у две године буде типизирано 50% свих женских грла, док је у Холандији циљ да се у будућности поступак обави за 12000 крава у 600 стада. С геномском селекцијом у одгајивању говеда на располагању је један нови инструмент у њиховом оплемењивању првенствено са становишта предвиђања приплодне вредности у раном узрасту и без фенотипских производних информација. Применом геномске селекције мења ће се програм одгајивања говеда, селекцијски интензитет и селекцијски напредак ће расти а могућност циљног побољшања особина повећати. Даљи развој и актуелизовање ове методе селекције, међутим, не искључује контролу продуктивности и прогени тест. Напротив, сигурне оцене конвенционалних приплодних вредности грла у референтној популацији повећавају поузданост геномике.

Сигурност геномских приплодних вредности (гПВ) у односу на еквивалент кћери (према Ренсингу, 2010):

Особина	гПВ	еквивалент кћери хх
Млечност*	75%	око 50 са 100 дана производње у 1. Лактацији
Здравље вимена**	75%	око 85 са 100 дана производње у 1. Лактацији
Екстеријер	69%	око 25
Дужина коришћења	53%	око 100 у 1. Лактацији + 70 у 2. Лактацији

Плодност кћери*	48%	око 80 у 1. Лактацији
Ток телења (директан ефекат)	45%	око 40 телења
Ток телења (ефекат мајке)	43%	око 40 првих телења
Просечан проток млека*	70%	око 30

*Релативна приплодна вредност, ** еквивалент – кћери = сигурност гПВ младих бикова одговара конвенционалној приплодној вредности с наведеним бројем кћери.

Саветодавац за сточарство
Дипл.инж. Драган Јаковљевић

ПРИВРЕДНИ ЗНАЧАЈ ПЧЕЛАРСТВА

Бавимо се пчеларством, постоји пуно разлога за то!

Ово је занат који се учи у једној сезони, занат са релативно ниским улаганјем која се враћају готово у истој сезони ако је година повољан. Пчеларство је област повољан за оба пола, различитих нивоа знања. Конкретно код нас с обзиром да смо земља у транзицији и да има пуно незапослених може се рећи да је идеалан посао. Наша држава субвенционирше набавку опреме и пчелињих друштава тако да Србија има реалну могућност да постане земља меда.

Директне користи:

Мед – производ медоносних пчела течно – густе конзистенције справљен од нектара цветница или слатких излучевина биља или излучевина лисних ваши. Садржи 15,5 – 20% воде, око 74% инвертног шећера (40% фруктозе и 34% глюкозе, минералне материје (од 5% тј. до 10%) беланчевине, ароматичне материје, хормоне, ферменте, витамине (Б-комплекс, А, Ц, К,Е...). Специјална густина меда је 13,8-1,45 гр/цм³, мрзне на -35 степени и поседује антимикуробно дејство.

Восак – секрет воштаних жлезда пчела радилица старости 12 – 18 дана.

Матични млеч – секрет подждрелних (субфарегилних) жлезда пчела радилица старости 6-12 дана. Веома сложеног и богатог састава (регенератор је полних жлезда и супстанца виталности).

Поленов (цветни) прах – концентрат биогених материја, веома значајан за раст и развиће пчелињих ларви. ПЕРГЛА – КОНЗЕРВИСАН ПОЛЕН.

Прополис – мешавина воска, неких лепљивих и смоластих материја цветних и лисних пупољака. Пчелама служи за фиксирање саћа у кошници, затварање пукотина и за балсамовање убијених инсеката.

Пчелињи отров – секрет жлезда жаочног апарата пчела старости 20-25 дана.

Ројеви – пакетни и на рамовима.

Матице – оплођене и неоплођене.

Матичњаци.

Индиректне користи:

Опрашивање. Индиректне користи су 20-40 пута веће од директних у сигурној оплоднијим цветова и стварања семенке; Повећава се квалитет плодова, проценат уља и проценат клијавости семена.; У воћарству се принос може повећати до 50% у производњи семена детелине и сунцокрета од 30-160% а у стакленицима и до 200%; Методом дресирања пчела принос се дуплира и триплира.

Потребно је свакако напоменути само нека лековита својства меда: Квалитетан мед због разноврсног састава благотворно утиче на нервне ћелије у процесима измене материја у организму. Посебно је познато дејство глукозе и фруктозе на нервни систем јер побољшава исхрану ћелија, нормализује оксидацију и детоксикацију у организму. Унос угљених хидрата по завршеном физичком напору позитивно утиче на ресинтезу гликогена мишића и на синтезу протеина у мишићима.

И занимљивости: Коњ је најосетљивија животиња на увод пчела.; Амерички пчелари од опрашивања остваре приход као да су исцедили 100кг меда по кошници; медоносне пчеле гаје се у земљама Скандинавије без обзира што се од ње не може добити ни капљица меда.

Саветодавац за сточарство
Дипл.инж. Верица Лазаревић

РАТАРСТВО И ПОВРТАРСТВО

ОБРАДА ЗЕМЉИШТА

Обрада земљишта је ограничена на орнични слој, који садржи органске материје и погодан је за гајење биљака, обрадом се врши и растресање подорничног слоја земљишта, уколико се установи присуство сабијеног слоја – плужног ђона.

Циљеви савремене обраде земљиште су:

- поправка физичко-механичких особина земљишта,
- контрола ерозије и сабијања земљишта,
- задржавање или поправљање садржаја органске материје у земљишту,
- смањење утрошка енергената и времена и уколико се обрада споводи плугом, уношење у земљиште биљних остатака, семена корова, стајског, зеленишног и минералног ђубрива.

За квалитетно изведено орање је неопходно да земљиште не буде ни сувише суво ни сувише влажно, већ да је орница у умерено влажном стању. Стање у којем је земљиште најпогодније за орање назива се „физичка зрелост“ земљишта, и она се одређује степеном влажности. У пракси се највише греши у погледу избора момента за орање. Практичне методе за оцену степена влажности земљишта и његове „физичке зрелости“ за обрађивање састоје се претежно у посматрању рада оруђа за обраду. Ако се за плугом диже прашина, то је знак да је земљиште сувље него што је дозвољено за правилно обрађивање. Ако се земљиште лепи за делове оруђа (раоник, даску), то је знак сувише велике влажности.

У пољским условима, на самој њиви, оптимално стање влажности земљишта за обраду може се одредити на више начина. Један од начина је да се у шаку узме комад земљишта и благо стисне. Ако се грумен земљишта расипа када се шака отвори, знак је да у земљишту нема довољно влаге и да није погодно за обраду. Ако се након отварања шаке формира слепљен грумен, то је знак да је земљиште презасићено водом. Када земљиште није слепљено, пуштамо га да падне са једног метра висине. Ако се грумен распадне, знак је повољне влажности земљишта за обраду. Уколико и даље остане слепљен влажност је велика.

Други начин одређивања оптималне влажности је да се узме комад земљишта и протрља између дланова. У случају да се земљиште не формира у облику „глисте“, оно нема довољно влаге за обраду. Када се формира „глиста“ од комада земљишта и када се од ње могу направити фигуре које не пуцају, земљиште је презасићено водом, а у случају када земљиште пуца значи да је погодне влажности за квалитетну обраду. Јесење дубоко орање пружа могућност за уношење већих количина стајњака и добар распоред минералних ђубрива.

Са друге стране за јесење орање се троши велика количина енергије и представља врло значајан трошак у пољопривредној производњи. Али пошто ова мера има продужно дејство, сматра се да се њени повољни ефекти могу пренети и на наредне усеве. Ова погодност се може искористити у одговарајућем полдореду, јер се тада може смањити дубина обраде за наредни усев и уштедети у трошковима енергије.

Саветодавац за ратарство
Дипл.инж Миланка Миладиновић

ЕЛЕМЕНТИ У БИЉНОЈ ИСХРАНИ И ЊИХОВА УЛОГА

<i>Елемент</i>	<i>Симбол</i>	<i>Улога у биљкама</i>	<i>Група</i>
Азот	N	Беланчевине, аминокиселине	Примарни елементи
Фосфор	P	Нуклеинске киселине	
Калијум	K	Катализа, преношење јона	
Калцијум	Ca	Ћелијске мембране	Секундарни елементи
Магнезијум	Mg	Хлорофил	
Сумпор	S	Аминокиселине	
Гвожђе	Fe	Стварање хлорофила	Микроелементи
Бакар	Cu	Саставни део ензима	
Манган	Mn	Убрзава рад ензима	
Цинк	Zn	Убрзава рад ензима	
Бор	B	Мембране, меристеми	
Молибден	Mo	Усвајање азота	
Хлор	Cl	Фотосинтеза	

Покретљиви елементи: N,P,K,Mg,Cl, Mn

Тешко покретни и непокретљиви елементи: Ca, S, Fe, Cu, Zn, B, Mo

Саветодавац за ратарства
Дипл.инж Миодраг Симић

УСЛОВИ УСПЕВАЊА ШПАРГЛЕ

Код нас у Србији шпарга није заступљена у толикој мери колико је велика потражња за њом, не подмирујемо сопствене потребе а јако интересантна може бити и за затпадноевропско тржиште где је у дефициту. Зато у наредном периоду шпаргла може да добије на значају, јер спада у групу уносних повртарских култура.

Интересантно је да засади шпаргле трају 15 до 20 година и нису захтевни по питању наводњавања.

Тип земљишта – Воли лака пропустна, песковита, структурна земљишта лака за обраду. Одлично успева и на хумусним земљиштима јако ђубреним (где је јако ђубрење можемо имати проблема с коровском вегетацијом). Избегавати терене са ниским подземним водама и терене који су изложени ветровима.

Припрема земљишта за садњу:

Број биљака по хектару је 13000 може да се гаји из семена. Водити рачуна да увек у резерви, мимо плантаже имамо резервни број биљака у случају потребе тај број допуњујемо садимо из резерве. Земљиште се ђубри и припрема у новембру, евентуално у децембру, најбоље ђубрити коњским и овчим сатјњаком а може и говеђим али треба да буде потпуно згорели стајњак, јер применом свежег стајњака саднице могу да иструле, садњу обавити крајем марта и током априла. Можемо и купити саднице старе годину-две и њих садити, али мали број произвођача продаје саднице.

Пре сетве обавити наклијавање семена шпаргле, квашењем водом која мора имати температуру 30-35 степени, квашење топлом водом траје 5-6 дана, тим што се вода свакодневно мења, после квашења семе стављамо на чист папир или јутану подлогу и покривамо исто танком крпом. Семе кад почне да клија обављамо сетву у већ припремљене леје. Сетву у редове размак 20 цм а у рееду 4 цм. Тако да у реду има 25 зрна. Шпарглу проређујемо након четири недеље од сетве на 10 цм растојања. Расад редовно плевимо окопавамо и заливамо, како би се саднице добро развиле јер тек следеће године их садимо на стално место. Препорука прихране осоком 4 дела воде а 1 део осоке + 30 гр суперфосфата.

Шпаргла је отпорна на ниске температуре тј. добро презимљује али и поред тога потребно је с јесени пре мразева леје са шпарглом прекрити згорелим стајњаком у слоју од 1-2 цм.

Садња шпаргле обавља у већ припремљене јамице које су 30 цм дубоке исто толико и широке а размак између редова један метар. Ове јаме се у јесен праве

риголовањем или дубоким орањем или риљањем на око 70-80 цм. У већ пропремљене рупе стављамо саднице жилице - постављамо у ширину прекривамо саднице да небуду дуже од 20 цм, овако постављене саднице затрпавамо мешавином земље и згорелог стајњака и површину поравнамо. Као што смо напоменули малопре у растилу обавезно треба имати вишак садница којима ћемо попуњавати празна места.Током лета вршимо редовна окопавања, с јесени сечемо стабла до површине земље (одсечене делове уклањамо или спаљујемо). На корен и преостали део надземног стабла нагрђемо 30 цм, земље и правимо хумке.

Прва берба се обавља друге године у пролеће. Јављају се изданци у виду пупољака, у првој години бројност пупољака је мала. Први показатељи на хумци покорица почиње да се уздиже и распада, тада хумку пажљиво разгрнемо све до корена и тада шипку беличастог пупољка која је дужине 15-25 цм одсецамо 3-4 цм изнад кореновог врата , приликом одсецања изданака водити рачуна да не оштетимо остале младе изданке. Кад одсечемо изданке земљу опет нагрнемо, где нема набубреле и разгнуте покорице треба мало разгнута земљу и прегледати дали има изданака пристиглих за бербу. Бербу тј. сечење увек вршити ујутро или предвече. Шпаргла постаје најроднија у 4 и 5 години и тада берба траје од априла до краја јуна, да би се оставила да сакупи довољно хране за изданке следећег пролећа.

Мере неге након сезоне: обавезно добро ђубрење, затим преко ђубрења одгрнута земљу вратити преко хумки. Неки су мишљења да је боље за биљке да преко лета буду одгрнуте и изложене сунцу и ваздуху што им одговара. А с пролећа пре кретања обавити огртање биљака.

Саветодавац за повтарство
Дипл.инж. Драган Мијушковић

ИПАРД ПРОГРАМ – ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА МЕРЕ М1

Мера М1 односе се на набавку нове механизације и прикључних машина, односно механизације произведене најкасније пет година пре године у којој се подноси захтев за одобравање пројекта и која се први пут ставља у употребу. Права на подстицаје остварује лице које је уписано у Регистар пољопривредних газдинстава и налази се у активном статусу и то:

- 1.Физичко лице- носилац комерцијалног породичног пољопривредног газдинства,
- 2.предузетник,
- 3.привредно друштво
- 4.земљорадничка задруга

Право на одобравање пројекта остварује лице ако:

- нема доспелих неизмирених обавеза по основу јавних прихода,
- има пребивалиште на територији Србије
- нема евидентираних доспелих неизмирених дуговања према министарству надлежном за послове пољопривреде, по основу раније остварених подстицаја, субвенција и кредита

- да су објекат и катастарска парцела који су предмет инвестиције за коју се подноси захтев у његовом власништву или ако на њима има право закупа, односно коришћење на основу уговора,
- није предузео ниједну радњу везану за реализацију инвестиције пре доношења решења о одобравању пројекта, осим за општи трошак,
- добављач и лице које подноси захтев не представљају повезана лица,
- има три прикупљене понуде за набавку инвестиције, односно прихватљивих трошкова и трошкови за вредност већу од 20.000 евра у динарској противвредности,
- поседује искуство, односно знање у области пољопривреде:
  - а) средњошколско образовање у области пољопривреде или
  - б) да је уписан у својству носиоца или члана пољопривредног газдинства у периоду најмање од три године или
  - ц) радно искуство у периоду од три године у области пољопривреде,
  - д) високу стручну спрему.
  - е) средњошколско образовање у изјави да ће похађати обуку у минималном трајању од 50 часова предавања у одговарајућем сектору до подношења захтева за исплату

Роба која је предмет набавке потиче из земаља које ће бити дате у прилогу.

Лице које испуњава услове из правилника у зависности од врсте инвестиције остварује право на одобравање пројекта у сектору осталих усева ако у Регистру има пријављене културе под осталим усевима у складу са шифарником биљне производње који је саставни део прописа којим се прописује регистар пољопривредних газдинстава и ако је предмет инвестиције везан за производњу осталих услова. Лице остварује право на одобравање пројекта у сектору осталих усева за:

- 1) Набавку трактора снаге до 100kW , као и изградњу и опремање објеката за складиштење- ако има од 2 до 50 ха пољопривредног земљишта под осталим усевима
- 2) Набавку опреме, машина и механизације за пољопривредну производњу осим комбајна и трактора, као и за изградњу и опремање објеката за складиштење ако има 50-100 ха пољопривредног земљишта под осталим усевима.
- 3) Изградњу и опремање објеката за складиштење- ако има више од 100 ха пољ. земљишта под осталим усевима.

Саветодавац за повртарство
Дипл.инж. Мира Миљковић

ВОЋАРСТВО-ВИНОГРАДАРСТВО

РЕЗИДБА РЕМОНТАННИХ (ДВОРОДНИХ) СОРТИ МАЛИНЕ

Резидба ремонтантних сорти малине обавља се у пролеће пре кретања вегетације, а начин резидбе зависи од намене плодова и времена када ће почети њихово зрење. Уколико желимо да и код ремонтантних малина имамо род у јуну (летњи), као и код једнородних, онда изданке из предходне вегетације проређујемо и скраћујемо до прве бочне гранчице на којој је донела род у предходној години. То је најчешће на висини од 70 до 80 цм изнад земље. У доњем делу изданка остаће пупољци из којих ће се развити родне гранчице које ће донети род. За већину земаља тај летњи род није интересантан јер у то време пристижу и једнородне сорте далеко бољег квалитета. Паралелно са растом и развијањем гранчица и њиховим плодоношењем развијаће се и нови млади изданци који ће донети пуни род (први јесењи) у текућој вегетацији. Летњи род је и значајно мањи него јесењи. У моменту сазревања летњег рода нови изданци су већ достигли висину око 1 м и више, па то значајно отежава бербу, а и доприноси већој влажности и развоју болести. Уколико се ипак остављају изданци за летњи род најбоље је да то буду они са спољних страна редакако би берба била лакша и да бисмо их могли одстранити непосредно после завршене бербе.

Далеко једноставнији је други начин, односно кошење свих старих изданака до земље пре кретања вегетације. После кошења развиће се много младих изданака који ће током вегетације донети пун род почев од средине јула до октобра.

Зелена резидба и формирање реда изводи се пре почетка гранања младих изданака. Тада се врши проређивање изданака на највише 20 до 25 изданака по једном дужном метру. При томе се бирају бољи, квалитетнији, здравији изданци, а остали се уклањају до основе. Ширина реда треба да буде око 40 до 60 цм ради спречавања падања изданака у међупростор. Наслон се формира од две паралелне жице са спољних страна реда на висини од око 70 до 80 цм и служи да изданци не падају у међупростор. Овакав вид наслона је довољан ако је засад у равници. Код бујнијих сорти (Херитиц) или интензивне неге постављају се често и два наслона са спољне стране реда: први на висини 70 до 80 цм, а други на висини 140 до 150 цм изнад земље. Други бољи начин одржавања изданака у усправном положају је стављање пластичних мрежа чији су отвори коцкастог облика димензије 15 X 15 цм и којих има 24 до 28 по дужном метру. Оне се постављају на висини око 80 до 90 цм од земље ако је у питању један ред или на 70 и 140 цм ако су у питању два реда код бујних сорти. Постављају се непосредно пре него што изданци достигну висину мреже. Ова мрежа је веома важна ако је засад на нагибу.

**Саветодавац за воћарство и виноградарство
Дипл.инж. Дејан Јоцић**

СТОНЕ И ВИНСКЕ СОРТЕ ГРОЖЋА - РАЗЛИКЕ У АГРОТЕХНИЦИ

У нашој виноградарској пракси уобичајено је да се стоне и винске сорте винове лозе гаје на исти начин, применом стандардних фитотехничких мера.

Агротехничке мере код стоних и винских сорти грожђа

Уз редовну обраду земљишта, исхрану и заштиту лозе од проузроковача болести и штеточина, мере као што су лачење ластара (почетком вегетације), заламање ластара (у два три наврата), прекраћивање и делимично уклањање заперака задовољавају производњу винског грожђа где су приоритет производне особине грожђа.

Закидање ластара код шпалирског гајења лозе најчешће се примењује пре цветања или у прецветавању (средина јуна) и обухвата само оне ластаре који се унаредној години одбацују. Заламањем се спречава могући губитак родности доњих окаца услед претераног раста ластара, уз елиминисање самозасењивања, превлажености унутар самог чокота и напада гљивичних болести.

У одређеном тренутку (до месец дана после првог заламања основних ластара) треба приступити заламању врхова заперака, а не њиховом потпуном уклањању, како то већина наших виноградарских практикује. Заламање се обично изводи када је на заперку развијено до десет листова, не више. Приликом извођења ове операције приступа се и другом заламању основних ластара. Приликом извођења захвата заламања ластара и заперака битно је подесити њихово правовремено извођење и интензитет.

Агротехничке мере примењиве код стоних сорти грожђа

Операција прекраћивања гроздова и проређивања бобица (примењује се код сорти са издуженом осом петелке и са слабије оплођеним врхом грозда, попут „Кардинала“ и „Мускат хамбурга“) обавља се одмах после оплодње и формирања бобица. Некада се на цвастима или гроздовима појаве крилца-огранци који се јаче развијају и од којих настане мали грозд на грозду, који се обавезно уклања. Такође има и сорти које на врху грозда развију тзв. репић-огранак са две до три развијене бобице који квари изглед грозда, па се због тога увек уклања.

Поступком уклањања листова (три до четири недеље пред бербу), без штетних последица на лозу може се уклонити највише 20% лисне површине.

Третирање регулаторима раста примењује се најчешће у производњи бесеменим стоних сорти грожђа у виду двоструког третмана гиберелинима (први пут у фенофази цветања, а други пут приликом заметања бобица).

**Саветодавац за воћарство и виноградарство
Дипл.инж. Игор Андрејић**

САДЊА БОРОВНИЦЕ

Садња боровнице обавља се у предходно припремљено земљиште. Јесења садња има низ предности из два разлога: саднице се у току зимског мировања обезбеде довољном количином влаге и биљке имају ранији почетак вегетације и брже се развијају. Засади боровнице подигнути у јесен у првој години по садњи развијају снажне изданке, а већ у трећој години могу донети значајну количину рода. Постоји неколико начина садње боровнице: садња у ровове (јаркове), садња на насипе (гредице) и копање јама.

Јаркови за садњу боровнице треба да буду широки од 80 до 100 цм, а дубоки 40 цм. Јарак се испуни одговарајућим супстратом (киселим тресетом помешаним са земљом), а по врху се додаје букова кора или отпаци четинара (млечена кора). Пошто се супстрат хумификује и распада треба га редовно додавати.

Гредице се користе када је део земљишта или парцеле раван са могућим забаривањем које не одговара за гајење боровнице. Гредице се праве од киселог хумуса и тресета који се помешају са земљом висине 60 до 80 цм и ширине 80 до 100 цм.

Копање јама је јефтинији начин садње, јама треба да буду 80-100 цм ширине и 50 цм дубине. У њих се ставља кисели тресет у количини од 30 до 50 литара, а пожељно је додати тресету мало земље (до 1/3) лакшег механичког састава.

Садња контејнерских биљака обавља се од раног пролећа до касне јесени. Биљке из контејнера пресаде се пажљиво да се земљиште око корена не растресе. У случају јесење садње контејнер са садницом треба додатно прекрити органском масом (тресет, струготина и сл.). Садња се обавља неколико центиметара дубље него што су биле у контејнеру.

Балиране саднице саде се од средине октобра па све док то временски услови дозвољавају. Садњу у пролеће практиковати тамо где се јављају јаки пролећни мразеви.

Жбун боровнице може да порасте и до 2 м у висину. Растојање садње код боровнице треба да буде 2,5 до 3 м између редова и 1 м између биљака у реду ко слабије бујних сорти, а до 1,5 м код бујнијих сорти. Правац редова треба да буде север-југ због боље осветљености биљака. Раније сорте захтевају топлија места, а позне сорте не би требало да буду засађене у хладу.

Избегавати предубоку садњу јер корен боровнице захтева добро аерирану средину.

По завршеној садњи обавезно је заливање посађених биљака, најмање 10 л воде по садници, нарочито ако се садња обавља у пролеће. Постављање система за наводњавање је обавезно за добар пријем и пораст младих биљака.

Нега младих биљака после садње своди се на окопавање, односно плевљење траве око жбунова, наводњавање и заштиту од проузроковача болести и штеточина. Ако је извршена добра припрема земљишта и уношење хранива, онда ђубрење до почетка плодоношења није потребно. Резидба се такође не изводи током прве две године, односно до почетка плодоношења.

**Саветодавац за воћарство и виноградарство
Дипл.инж. Ивана Глигоријевић**

ЗАШТИТА БИЉА

ПРОБЛЕМИ У ПРОИЗВОДЊИ У 2017-ој ГОДИНИ

Ову годину је обележила јака зима са ниским температурама, касни пролећни мразеви (у априлу тако да је дошло на појединим парцелама до измрзавања многих воћних врста брескве, шљиве, вишње, јабуке), падавине у почетном делу вегетације, суша у другом делу вегетације, била је специфична па је то имало утицаја на појаву болести и штеточина.

Коштичаво воће

На бресквама и нектаранама је било појаве коврцавости листа јер су се рано створили услови за остварење инфекције. Први третман је требало обавити почетком фебруара бакарним препаратима (рано пролећни третман) и када је дошло до појаве прве зелене тачке на вршним ластарима обавити други третман применом фунгицида Syllit(a.m.dodin), Dakoflo (Elect)(hlorotalonil), Delan (a.m.ditianon). У току 2017.године није било појаве болести у каснијим фазама развоја као у 2016.години. Било је појаве лисних ваши и трипса на бресквама.

Произвођачи који нису обавили третман у коштичавом воћу по препорукама имали су појаву Monillia laха али у мањем % у односу на претходну годину. Било је и појаве смотаваца у коштичавом воћу у брескви и шљиви. Ове штеточине имају више генерација током године. Лет смотаваца смо пратили помоћу феромонских клопки и препоручивали смо када да се обаве третмани применом инсектицида Nurell D, Despot, Grom (a.m.hlorpirifos+cipermetrin) или са инсектицидима регулаторима раста Harpun, Lascar (a.m.piriproksifen), Coragen (hlorantranilprol).

Јабучасто воће

На јабучастом воћу честе падавине у почетку вегетације и повољне температуре омогућиле су остварење инфекције од Venturia inaequalis i Podosphaera leucotricha. Ми смо пратили дозрелост аскоспора и метеоролошких података и давали смо препоруке за третмане па произвођачи који су пратили наше препоруке нису имали већих проблема. Произвођачи који се нису придржавали времена третмана имали су појаву болести на лишћу и на плодовима. Такође је било и појаве пепелнице на јабукама које осетљивих сорти, обављен је и механички третман и фунгицидима.

Други део вегетације је обележила појава јабучног смотавца. Било је доста генерација, због топлог пролећа и лета и било је потребно обавити више третмана него ранијих година.,регулаторима раста Harpun,Lascar(a.m.piriproksifen), Coragen (hlorantranilprol) и њиховим комбинацијама.

У току године није било већих проблема са крушкином бувом и применом одговарајућих третмана није било штета и појаве медне росе и чађавица.

Јагодасто воће

Због падавина у време зрења јагоде било је проблема –појава трулежи , требало је обавити третман превентивни применом фунгицида кратке каренце Signum (a.m.boskalid+piraklostrobin)

Винова лоза

У неким виноградима је било појаве пламењаче у фази прецветавања. Произвођачи који су заштитили винограде у том периоду касније нису имали проблема јер су временски услови - високе температуре са мало влажности онемогућили даљи развој пламењаче.

Пшеница

У овој сезони није било већих проблема са појавом болести листа , пегавости, рђе, пепелнице, многи произвођачи обављају третмане против ових болести. Проблем је био са Fusariumом на класу, у време цветања пшенице било је доста падавина и били су повољни услови за инфекцију овим патогеном. На парцелама где није одрађен превентивни третман било је појаве болести (белих класова, штурих зрна).

Кромпир

У почетном делу вегетације због честих падавина било је услова за остварење инфекције од пламењаче кромпира. Потребно је било обавити чешће третмане, произвођачи који то нису обавили имали су смањење приноса због појаве пламењаче. Препорука је била коришћење фунгицида Acrobat, Sphinx (a.m.mankozeb+dimetomorf), Dakoflo(a.m.hlorotalonil), Equathion pro, Espada (a.m.cimoksani I+ famoksadon). Због високих температура током лета било је појаве кромпировог мољца у јачем интензитету. Основно у заштити од кромпировог мољца је одржавање високих банкова као и заливање како се не би појавиле пукотине у земљишту кроз које ће мољац да положи јаја директно на кртоле. Многи произвођачи нису заливали усеве кромпира, било је пукотина у земљишту па је било оштећења од мољца и на оним парцелама где је обављен инсектицидни третман - Coragen (hlorantranilprol). Већи напад је био на белим сортама кромпира. Кртоле које су заражене не треба стављати у складиште, мољац наставља развој у складишту и не користити за сетву.

Саветодавац за заштиту биља
Дипл.инж. Љиљана Јеремић

УСЛОВИ ЗА ДОБИЈАЊЕ БЕСПОВРАТНИХ СРЕДСТАВА И НЕОПХОДНА ДОКУМЕНТАЦИЈА ЗА ДОБИЈАЊЕ БЕСПОВРАТНИХ СРЕДСТАВА ЗА ФОРМИРАЊЕ НОВИХ И ИНВЕСТИЦИЈЕ У ПОСТОЈЕЋЕ ЗАДРУГЕ

Право на коришћење бесповратних средстава имају задруге које испуњавају следеће услове:

1. Да су поднели попуњен пријавни формулар са потребном документацијом у складу са овим програмом и објављеним конкурсом.
2. Да за исте намене нису користили подстицајна средства која потичу из буџета Републике Србије, буџета јединице локалне самоуправе или донаторских организација.
3. Да су измирили обавезе по основу пореза и доприноса.
4. Да су измирили све обавезе по основу локалних такси
5. Да су регистровани у Агенцији за привредне регистре.
6. Да им у року од једне године пре подношења пријаве није изречена правоснажна мера забране обављања делатности.
7. Да рачун подносиоца пријаве није у блокади у периоду од 1.јануара 2017. године.
8. Да над њима није покренут стечајни поступак или поступак ликвидације.

Средства ће се користити тако што ће се вршити директно плаћање на посебан наменски динарски рачун код Управе за трезор за подстицајна средства из програма Задруга је у обавези да обезбеди бланко соло меницу, са меничним овлашћењем. Задруге немогу минимум 3 године да отуђе средства (опрема, објекти, механизација и сл.) прибављена финансијским подстицајима овог програма. Задруге су у обавези да изврше задружну ревизију (постојеће задруге минимум годину дана, а новоформиране задруге минимум две године) од доделе подстицајних средстава из овог програма. Након извршене ревизије извештај доставити Кабинету министра.

Средства се не могу користити за: заостале обавезе по основу такси и пореза, зајмове и рате за отплату кредита, трошкове гаранција, полисе осигурања, камате, трошкове банкарског пословања, курсне разлике, царинске и административне трошкове, кредитирање трећих лица, консултантске услуге, трошкове израде предлога пројекта и прикупљање докумената за пријаву на конкурс. Рок за подношење пријава је од дана објављивања конкурса до 1.октобра 2017. године.

Испуњеност услова за доделу средстава утврђује Комисија за контролу реализације програма (у даљем тексту: Комисија) коју образује министар. Средства ће се додељивати по пристиглим пријавама – до утрошка средстава предвиђених за ову намену.

НЕОПХОДНА ДОКУМЕНТАЦИЈА:

Документација која се обавезно доставља приликом подношења захтева:

1. Правилно попуњен пријавни формулар, печатиран и потписан - Образац пријаве.
2. Извод из Агенције за привредне регистре.
3. Оснивачки акт задруге (оригинал или оверена фотокопија).
4. Годишњи финансијски извештаји за 2015. и 2016. годину (биланс стања, биланс успеха и статистички анекс) оверени од стране књиговође и законског заступника привредног субјекта.
5. Пописна листа основних средстава на дан 31.децембра 2016. године.
6. Оригинал потврде надлежне филијале Пореске управе да је задруга измирила све обавезе по основу пореза и доприноса закључно са датумом објављивања јавног позива.
7. Оригинал потврде надлежног органа локалне самоуправе да је задруга измирила све обавезе према локалној самоуправи закључно са датумом објављивања јавног позива.
8. Писмена сагласност јединице локалне самоуправе да даје подршку пројекту за који задруга конкурише.
9. Оригинал потврде надлежног органа да привредном субјекту у последњој години пре објављивања јавног позива није изречена правоснажна мера забране обављања делатности – издата након објављивања конкурса.
10. Потврда да рачун задруге није у блокади од 01.јануара 2017. године – издата након објављивања конкурса.
11. Потврда Агенције за привредне регистре или надлежног суда да над задругом није покренут стечајни поступак или поступак ликвидације, издата након објављивања конкурса.
12. Отворен посебан наменски динарски рачун код Управе за трезор, за подстицајна средства из програма.

Саветодавац за заштиту биља
Дипл.инж. Ружица Ђукић

Поштовани пољопривредни произвођачи, уколико желите да купите или продате одређене пољопривредне производе (воће, поврће, житарице или живу стоку) посетите сајт Агропонуа или нам се обратите лично у просторије ПССС Јагодина ДОО, Капетана Коче 21.

<http://www.agroponuda.com/>

Cene voća - zelene pijače u Srbiji za period 27.11. - 03.12.2017. godine

Jedinica mere din/kg	CENTRALNA SRBIJA										VOJVODINA	DOVOLJNE CENE					
	Beograd	Kraljevac	Krajevica	Loznica	Nis	Pirovt	Smederevo	Vranje	Zaječar	Kikinda			Novi Sad	Pancevo	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin
Banana (Banana)	150	130	130	120	130	140	100	140			130	120	130	100	130	130	
Cegribit (Cegribit)	200	150	150	150	120	150	150	150			250	160			150	150	
Grozđe belosociale (Grapes white other)	250	280	300	180	200	180	150	150			150	150	200		150	180	150
Grozđe crnosociale (Grapes black other)	300	200	180	150	170	180	200	180	150	150	180	150	150		150	180	150
Jabuka - (Jared) (Apples - Jared)	80	60	60	80	80	70	100	60	50	80	80	50	70	80	80	80	80
Jabuka - (Delise zlatni) (Apples - Golden Delicious)	60	60	50	80	80	70	100	70	50	120	70	70	60	60	80	80	60
Jabuka - (Green Smith) (Apples - Greeny Smith)	80	80	80	80	80	70	60	60	60	120	80	80	80	80	80	80	80
Jabuka - (ostale) (Apples - other)	60	60	70	80	60	50	50	50	80	50	50	50	50	60	60	60	60
Kivi (Kivi)	200	250	200	200	120	120				200	200	170	150	180	200	200	200
Kruška (Pisak)	150	150	100	100	100	100	100	100	100	150	200	120	100	100	100	100	100
Limon (Lemon)	200	160	160	150	150	150	250	150	170	180	150	120	150	160	150	150	150
Mandarina (Tangerine)	180	150	130	120	100	130	140	120		150	150	130	120	120			
Češk (Walu)	1000	1200	1300	1000	1100	1200	1000	800	700	1200	800	700	1000	1300	1000	1000	1000
Pomorandža (Orange)	150	140	170	150	100	120	130	150	120	140	140	200	120	80	100	150	150

www.stips.minpolj.gov.rs

Strana 4

Cene žive stoke - stočne pijače u Srbiji za period 27.11. - 03.12.2017. godine

Jedinica mere din/kg	Rasla / Raza / uzrast	CENTRALNA SRBIJA										VOJVODINA	Srbija				
		Beograd	Kraljevac	Krajevica	Loznica	Nis	Pirovt	Smederevo	Vranje	Zaječar	Kikinda			Novi Sad	Pancevo	S.Mitrovica	Subotica
Bivolj	>500kg	240														220	
Dovle	sva težina	220	200	150	130												
Jagnjad	sva težina	300	260	230	220	260	340	300	300	300	300	300	290	300	260	300	300
Jarad	sva težina	180	200	180	230	200									230	230	
Jurad	350-400kg						220										
Jurad	>400kg						240						230	230	230	230	230
Koza	sva težina	120	150	110	140								130	150	150	150	150
Krane za klanje	HF												140				
Krane za klanje	SH	160	150	150	150	150							150	150	150	150	150
Krmač za klanje	>130kg	150	160	130	140	120							150	120			
Ovca	sva težina	160	130	120	120	160	150	120	130	160	150	110	120	120	160	120	120
Prasad	16-25kg	230	200	210	180	220	230	280	250	220	230	250	240	250	220	230	230
Prasad	<15kg	240	210	230	240	200	250	240	270	250	260	250	260	260	240	240	240
Tešad	80-100kg						430		400								
Tonjenici	80-120kg	170	200	160	180	160	190	150	160	180	110	170	170	180	170	170	170
Tonjenici	>120kg	160	190	130	140	130	170	100	100	160	170	160	170	160	170	160	170
Šijažad	sva težina	220					190	210									

www.stips.minpolj.gov.rs

Strana 3

Cene povrća - zelene pijače u Srbiji za period 27.11.- 03.12.2017. godine

Jedinica mere (dijelovi)	CENTRALNA SRBIJA										VOJVODINA					DOVOLJNE CENE				
	Beograd	Kraljevac	Krajijevo	Loznica	NR	Plot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zajecar	Kikinda	Novi Sad	Pancevo	Sombor	S. Mitrovica	Subotica	Zrenjanin	SRBIA	CENTRALNA SRBIJA	VOJVODINA
Brokoli (Broccoli)	150	150	200	150	120	200	80				150	100	90	200	80	120	150	150		
Karfi (Cauliflower)	80	80	60	60	60	50	70				80	60	60	50	40	50	50	50		
Kračun-saahin (Cucumber for salad)	120	120	100	90	70	100	100	70	100	80								100		
Krompir (Potato)	80	70	40	40	50	50	50	50	40	50	50	70	40	40	30	45	50	50		
Kupus (Cabbage)	50	30	25	40	20	30	25	25	35	40	40	35	25	25	30	30	30	30		
Luk bel (Garlic)	700	600	600	600	500	500	500	400	500		500	500	350	500	400	500	500	500		
Luk-cim (Chion)	70	80	60	40	50	40	50	50	40	50	60	60	60	60	40	50	60	60		
Paprika-sabura (Peppersabura)	150	150	110	80		100	70				100	100	100	100	100	100	150	100		
Paprika-sitara (Peppersitara)	200	200	80	100	80	80	100	60							70		80	80		
Paprika-silja (Peppersilja)	150	150	80	100	80		100	60			100	100	100	60		60	100	100		
Paradiz (Tomato)	150	150	80	80	80	80	80	100	60		140	120	100	100	120	100	80	80		
Pasulj-bel (Beans white)	400	300	250	300	300	260	300	280	250	260					300	250	300	300		
Paviljan (Eggplant)	250	250		200	60	200	250	150			100	60				60	250	250		
Prazluk (Leek)	80	100	100	100	80	100	80	100	100	100	100	100	100	80	100	100	100	100		
Spanak (Spinach)	120	120	100	110	80	80	100	100	80		100	100	130	100	100	120	100	100		
Tikvice (Cucurbit)	200	200	180	80	100	180	250	190			180				150		180	180		
Zeleni salata-romat (Lettuce-pikera)	50	50	30	35	25	25	30	40	20		50	50	25	50	25	30	30	30		
Syringepa (Carrot)	80	70	50	60	60	60	60	50	70		70	100	60	60	40	40	60	60		

